

Številka: 320-01-4/2024/2
Ljubljana, 15. 4. 2024

Predlog

Državni svet Republike Slovenije je na 16. seji 17. 4. 2024, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23), obravnaval Vprašanje državnega svetnika Petra Dermola glede predčasnega zaprtja Premogovnika Velenje in Termoelektrarne Šoštanj oz. izločitve termomodivizije iz skupine Holding Slovenske elektrarne in prenosa na novo družbo ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US, 21/13-ZFDO-F, 81/18-odl. US in 16/23) sprejel naslednji

SKLEP:

Državni svet Republike Slovenije podpira vprašanje državnega svetnika Petra Dermola in Vladi Republike Slovenije ter Ministrstvu za finance predlaga, da vprašanje proučita in nanj odgovorita.

Vprašanje državnega svetnika Petra Dermola se glasi:

Ali sta Vlada Republike Slovenije in Ministrstvo za finance seznanjena z načrti Holdinga Slovenske elektrarne glede obratovanja Termoelektrarne Šoštanj in Premogovnika Velenje in kako se ti ujemajo z Nacionalno strategijo za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda, ki je bila sprejeta leta 2022?

Obrazložitev:

V zadnjih tednih se je v medijih pojavljalo veliko informacij o morebitni izločitvi Premogovnika Velenje (v nadaljevanju: premogovnik) in Termoelektrarne Šoštanj (v nadaljevanju: termoelektrarna) iz skupine Holding Slovenske elektrarne ter nazadnje celo o predčasnem zaprtju obeh šaleških energetske družb, kar bi bilo v nasprotju z Nacionalno strategijo za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda, ki jo je sprejela Vlada Republike Slovenije 13. 1. 2022.

Vse medijske špekulacije povzročajo tako v slovenskem prostoru kot tudi v Šaleški dolini veliko zaskrbljenost in negotovost. Po eni strani se odpirajo vprašanja o energetske samozadostnosti Slovenije pri oskrbi z električno energijo ter posledičnem višanju energetske odvisnosti od zunanjih, globalno nepredvidljivih, energetskih virov oz. trgov, po drugi strani o vplivu na končno ceno električne energije na trgu, ogrožanju konkurenčnosti gospodarstva in dvigu cen električne energije, po tretji strani pa o socialni varnosti zaposlenih v šaleški energetiki ter oskrbi s toplotno energijo v Šaleški dolini. Vsa takšna in podobna vprašanja so rezultat nedorečene energetske politike v Sloveniji in nesprejetega Energetskega koncepta Slovenije.

Jasno je, da je upravljanje energetskih družb v pristojnosti Slovenskega državnega holdinga, ki je v svojem Letnem načrtu upravljanja za leto 2024 predvidel pripraviljavske aktivnosti, vezane na izločitev, kjer naj bi se izvzeti del prenesel na novo državno termoenergetsko družbo. Vendarle je ta načrt potrdila tudi Vlada Republika Slovenije.

V medijih se omenja celo možnost predelave termoelektrarne v sežigalnico ali scenarij, da bi lahko premogovnik in termoelektrarno zaprli oz. začeli zapirati že okoli leta 2026 ali 2027.

17. 1. 2024 je župan Mestne občine Velenje na Slovenski državni holding poslal dopis, s katerim je izrazil pričakovanje, da lokalno skupnost seznanja z namerami, ki jih ima s šaleško energetiko. Njihov zelo skop odgovor je bil, da potrjujejo aktivnosti, namenjene pripravi ustreznih informacijskih podlag, ki bodo osnova za nadaljnje aktivnosti.

Premogovnik Velenje in Termoelektrarna Šoštanj sta dva od najpomembnejših poslovnih subjektov v Šaleški dolini tako s socialnega in ekonomskega vidika kot z vidika zanesljive ter nemotene oskrbe s toplotno energijo. Predčasno zaprtje bi za Šaleško dolino pomenilo ogromen pretres. Če se zgodi trenutno napovedan najhujši scenarij, t. j. zaprtje lokalnih energetskih družb čez približno dve leti, bi to pomenilo za Šaleško dolino socialno bombo. Premogovnik Velenje je namreč eden izmed največjih zaposlovalcev v regiji in državi. Po podatkih sindikata Premogovnika Velenje bi to pomenilo izgubo 2.400 neposrednih delovnih mest in še približno 2.000 do 3.000 posredno povezanih delovnih mest, ki se jih v tako kratkem času ne da nadomestiti. Predstavniki sindikatov opozarjajo, da bi ob nenadzorovanem zaprtju omenjenih družb nastopila nekajletna stagflacijska kriza z izgubo 3-odstotne dodane vrednosti ter 26.000 delovnih mest.

Takojšnje zaprtje termoelektrarne in premogovnika bi, poleg že omenjene socialne bombe, pomenilo tudi ogromne finančne težave države. Za približno 300 milijonov do danes še nepoplačanih kreditov bi morala država unovčiti svoja poroštva.

Zaprtje bi pomenilo tudi energetski problem, saj bi se z zaprtjem termoelektrarne zelo povečala uvozna odvisnost Slovenije. Slovenski potrošniki bi v primeru predčasne trajne zaustavitve odkopavanja premoga v Premogovniku Velenje 2033 do izgradnje nove jedrske elektrarne ali zagotovitve drugih nadomestnih virov ostali brez domačega energetskega vira in najmanj četrtinskega deleža v Sloveniji proizvedene električne

energije. Manjkajočo energijo bo treba uvoziti. Slovenija bo v tem obdobju za več kot 50 % uvozno odvisna, kar bo za porabnike povzročilo močan dvig cene električne energije.

Vlada Republike Slovenije je pri načrtovanju letnice predčasnega prenehanja odkopavanja premoga v Premogovniku Velenje odločala brez zakonsko predpisane podlage. S tem je posegla v ustavno pravico državljanov Slovenije, da smo seznanjeni, kako bomo v naslednjih dvajsetih, štiridesetih letih zadostno, zanesljivo ter cenovno konkurenčno oskrbovani z električno energijo.

Slovenija že od leta 2014 nima veljavnega Energetskega koncepta, ki bi opredeljeval dolgoročno energetska politiko države in je ustrezna pravna podlaga za izdelavo Zakona o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje. Na predlog Vlade Republike Slovenije mora Energetski koncept, skladno s 23. členom veljavnega Energetskega zakona, z Resolucijo sprejeti Državni zbor Republike Slovenije.

Z Energetskim konceptom se, na podlagi projekcij gospodarskega, okoljskega in družbenega razvoja države ter na podlagi sprejetih mednarodnih energetskih zavez države, določa zanesljiva, trajnostna in konkurenčna oskrba države z električno energijo za obdobje prihodnjih 20 let, okvirno za obdobje 40 let.

V Šaleški dolini že tečejo postopki prestrukturiranja. Lokalne skupnosti pripravljajo strateške projekte, se s projekti prijavljajo na razpise in pripravljajo vse, kar je v njihovi moči, da bo prestrukturiranje izvedeno v skladu z načeli pravičnega prehoda. Toda za odgovorno in nadzorovano zaprtje je poleg lastnika Holdinga Slovenske elektrarne in Slovenskega državnega holdinga odgovorna predvsem država. Ta mora v regijah, ki so odvisne od premogovništva, zagotoviti druga in drugačna delovna mesta ter omogočiti pravičen prehod od odvisnosti od premogovništva. To naj bi zagotovila tudi z zakonoma, ki bosta uredila postopno zapiranje premogovnika in razvojno prestrukturiranje SAŠA regije, na katera pa dolina čaka že dve leti, čeprav je bila v sprejeti nacionalni strategiji dana zaveza, da mora pristojno ministrstvo v roku 6 mesecev po sprejetju strategije zakon predložiti Državnemu zboru.

S predčasnim zaprtjem premogovnika in termoelektrarne oz. izvzemom šaleške energetike iz skupine Holding Slovenske elektrarne se v tem trenutku pojavlja veliko več vprašanj kot odgovorov. Šaleška energetika je v preteklosti dala največ, kar je lahko, za zanesljivo in stabilno oskrbo z električno energijo v Sloveniji. Pričakuje se konkreten odgovor, kakšne so namere države v zvezi z zapiranjem premogovnika in termoelektrarne oz. izločitvijo termodivizije iz skupine Holdinga Slovenske elektrarne in prenosom na novo družbo.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Vladi Republike Slovenije in Ministrstvu za finance, da vprašanje proučita in v skladu s šestim odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23) nanj v roku 30 dni odgovorita.